

1 רמב"ם פירוש המשניות - מסכת מנוחות פרק ח משנה ב

וראייה לזה מה שנאמר תמים יהו לכם ונסכים שיהיו ג"כ הנסכים ר"ל הسلط והשmun והיין בתכילת השליםות במיניהם:

2 רמב"ם יד החזקה הלכות מעשה הקרבנות פרק ב

(א) הין והסולט שמבייאן עם הקרבן הם הנקראין נסכים והסולט לבדה נקראות מנוחת נסכים

3 מקדש דוד

4 מדרש רבה במדבר - פרשה ז' פסקה ב

פתח ר' חנינא (קהלת ט) לך אוכל בשמחה לחמק ושתה בלב טוב יינך מהו כי כבר רצחה האלים את מעשיך אכול בשמחה לחמק זו פרשת חלה ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים מהו כי כבר רצחה וגוי זו הכנסת ישראל לארכ שנא' כי TABAO אל הארץ וגוי

5 תלמוד בבלי מסכת קידושין ז' ז/א

דתניתא לממדך שכל מקום שנאמר בו מושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי רבינו ישמעאל אמר לו ר"ע הרי שבת שנאמר בו מושבות ונוהגת בין הארץ בין בחו"ל בארץ ור"ע סבר קירבו נסכים

...
במאי קמיפלגי בקירבו נסכים במדבר קא מיפלגי ר' ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ור"ע סבר קירבו נסכים במדבר

6 רשי' על קידושין ז' ז/ב

כמלוּ קמיפלגי – מה להה ר"ע צלָא מִלְאָ כָּלִי יְקַמְּעַל לְכַיּוֹן לְכַתִּיכְבָּ צִילָה וּמוֹצָב צְלָצָל קְלָמָל לְחַלְלֵי יְלֻקָּה וַיְקִיכָּה:

ל' יְקַמְּעַל מְכָל לְהַקְלֵגּוּ נֶמְלִיט צְמַלְכָל – וְלֹעֲגָג לְכַתִּיכְבָּ צְמַלְקָהִיס (צמאות כתו) וזה להקל מעקה על המזבח וכתיכב ציה נטלייט צעולה התמיאל נקלען ליגול כתו להכל תיחיליס לה' נהאיינו נטלייט הילן מנילת הילץ ווילך להחל ילוּקה ווילכה:

ול"ע סבל קילגנו נטלייט – ליחיל צמאלט מקלענו לילגנו קלך על כלחן לי' לטניינה נטלייט נטלה גוללה למ' הילעריך קיל' צככל טעונה ועומלת ובילה התמוללה כתו נ' קוזכלת אלמן מפני כמה יהיל קוזכלת בכילען לגנגל כל' ייל' זנה ונ' הכלוג להטניינט נטלייט:

7 תוספות על זבחים ז' קיא/א

לדברי רבינו ישמעאל לא קירבו נסכים במדבר - בקדושים (ג"ז שם) פירש בكونטרס דלכולי עלמא קירבו בקרבן ציבור ואני יודע מי הזקיקו לכך ושמה משום דקטני בסיפור אמר אחד מתלמידי רבינו ישמעאל בא הכתוב לממדך על הנסכים שלא נתחייב יחיד על הנסכים אלא מביאתן לארץ וזה לשון הקונטרס דפירוש בקדושים (ג"ז שם) ר' ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ואף על גב דכתיב במילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בה נסכים בעולת תמיד בקרבן ציבור הוא דחיי אבל היחדים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת הארץ לאחר ירושה וישיבה ורבי עקיבא סבר קירבו נסכים ליחיד במדבר:

9 ספורנו עה"ת ספר במדבר פרק טו פסוק ג

(ג-ד) לעשות ריח ניחוח והקריב המקריב. הנה עד העגל היה הקרבן ריח ניחוח באולת מנחה ונסכים, כענין בהבל נה ואבארהם, וכעניןرسل את נעריו בני ישראל, ועלו עלות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים לא זולת זה. ובחטאם בעגל הצריך מנחה ונסכים לעולת התמיד שהיא קרבן צבור. ומما שחתאו במרגלים הצריך מנחה ונסכים להכשיר גם קרבן יחיד:

10 רמב"ם יד החזקה הלכות מעשה הקרבנות פרק ג

(ה) עלות העכו"ם אין מביאין עמהן נסכים שנאמר כל הארץ יעשה ככה אבל נסכים קרבין مثل צבור שנאמר ככה תעשו לאחד כמספרם ואין טענות סמיכה שאון סמיכה אלא בישראל באנשים לא בנשים:

11 רמב"ם יד החזקה הלכות שקלים פרק ז

וכן גוי שלח עלתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים יביאו נסכים מתרומות הלשכה:

12 חי' מראן ר' י"ז הלוי על הרמב"ם**13 ספר ליקוטי אמרים - אות ג**

(ג) עניין מצות חלה אחר התרומה, כי התרומה הוא מן התבואה שהוא מעשה שמים כי ה' יתברך מצמיה, וכן שאמרו בפסקתא דהעומר ובמדרשי ויקרא רבה כ"ח, א') דלכן מטענה זו נצטו בעומר עין שם, וכן תרומה הוא הכרה בכל נבראים ופעולות הנעשים בעולם בידי שמים שהכל מה' יתברך, אבל חלה הוא מן העיסה שהוא פועלות אדם, וכן שאמרו ז"ל (תנחותמא תזריע ה') דחראה לו חיטה ולעשות עיסה ולאפות בזה רבודים שאין בכח אדם עצמו להצמיח התבואה, אבל במעשה אדם לטחון החיטה ולעשות עיסה ולאפות בזה רבודים כשמכיר שוגם בזה הוא הנוטן לך כח וגוי וזהו החלה, והני כהני שלוחי דרכמנא ומשולחן גבוח קא זכו ושלחו של אדם כמותו וכאיilo כביבול ה' יתברך האוכל, ולכן נגூ לאכול חלה רק בלילה פ██ח כמו שכתבו קדמוניים עיין בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תנ"ז סעיף ב') לפי שאזו הוא בעלי שום השתדלות, והיינו על ידי הכרה דכל השתדלות ומעשה בני אדם גם כן מה' יתברך ואם כן מי נפקא מינא בהשתדלות:

14 ספר נפש החיים - שער א - פרק ו

והענין כי קודם החטא, עם כי יודאי שהיה בעל בחירה גמור להטבות עצמו לכל אשר יחפוץ להטיב או להיפך ח"ז, כי זה תכלית כוונות כלל הבריאה, וגם כי הרי אחר כך חטא, אמנים לא שהיה עני בחירותו מוחמת שכחות הרע היו כלולים בתוכו, כי הוא היה אדם ישן לגמרי כולל רק מסדרי כחות הקדושה בלבד, וכל עניינו היו כולם ישרים קדושים ומצוכנים טוב גמור, בעלי שום עירוב ונטייה לצד ההיפך כלל, וכחות הרע היו עומדים לצד עניין בפ"ע חוץ ממנו, והוא בעל בחירה ליכנס אל חברה הרע ח"ז כמו שהאדם הוא בעל בחירה ליכנס אל תוך האש, لكن כשרצה הס"א להחטיאו והוצרך הנחש לבא מבחוץ לפטות, לא כמו שהוא עתה שהיצר המפתח את האדם הוא בתוך האדם עצמו, ומתadmeh להאדם שהוא עצמו הוא הרוצה ונמשך לעשות העון ולא אחר חוץ ממנו מפתחו, ובחטאו בתוכו אחר פתוי הס"א, אז נתערבו הכות הרע בתוכו ממש, וכן בחולמות, וזה עץ הדעת ט"ר, שנתחברו ונתערבו בתוכו ובחולמות הטוב והרע ייחד זה בתוך זה ממש, כי דעת פירושו התחרבותה כידוע, והענין מבואר למבחן בעץ חיים שער קליפת נוגה פ"ב אלא שקיים שם בעניין, ועיין היטב בגלגולים פרק א', וזה שאמרו ז"ל (שבת קמו א) כשהבא נחש על חוה הטיל בה זההmania, רוצה לומר בתוכה ממש, ומما גרם על ידי זה ערובה גדומה במשמעותו, שככל מעשי האדם מהה ערובה והשתנות רבים מאד, פעם טוב ופעם רע, ומתהפק תמיד מטוב לרע ומרע לטוב, וגם המעשה הטוב

עכמתה כמעט בלתי אפשר לרוב העולם שתהיה יכולה קדש זהה ונקייה למגרא, בלי שום נטייה לאיזה פניה ומחשבה קלה לגראיה, וכן להיפך בהמעשה אשר לא טובה גם כן מעורב בה לפחות מפעם אחת טוב לפיה דמיינו, וגם הצדיק גמור שמיימי לא עשה שום מעשה אשר לא טובה ולא שום מימי שום שייחה קלה אשר לא טובח ח"ו, עם כל זה כמעט בלתי אפשר כלל שמעשי הטובים עצםם כל ימי חייו, יהיו ככל בשלימות האמיתית למגרא ולא יהיה אפיו באחת מהנה שום חסרון ופגם כלל,

15 ספר ליקוטי אמרים - אות י

זהו בתוך הגון ובפנימיותו רק טעות אדם הראשון היה מעז הדעת, ומזה הוזהר דודאי מה שידע שהוא רע יש לו לב בשניות לבו שלא עשה רק יש טעות בידיעה וחכמה שאומר לטוב רע ולרע טוב, וזה מצד עז הדעת טוב ורע שבו יש ערבותיא ומזה הוזהר, וכשחטא בחכמה ואכל לומר לרע טוב אז נתגרש מגן ומעז החיים דהינו שניין לו לב האבן תחת לב בשר, וכמו שעמצעי גם כן בעזיה דמה שנמנע מהקטורת הקטורת הייתה דוגמות המנעת אדם הראשון מעז החיים שלא יהיה לעולם ואז נאמר לישעה (ישעה ו, י') המשמן לב העם וגוי פן יראה וגוי בלשון ציווי וכי אועזיה שישמן את לבבו שלא יטע על זה ורפא לו לחיות לעולם ואינו זמנו עדין כך שמעטה:

16 ירושלמי ברכות ה:ב

וכה אם אין דעתה הבדלה מנין

17 תלמוד בבלי מסכת ברכות זף מ/א

דתנית אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שסבירא יילה על האדם אלא אין שנאמר ושית מן היין וישר רבי נחמייה אומר תאהו היתה שבדבר שונקללו בו נתקנו שנאמר ויתפרו עליה תאהו רבי יהודה אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעם טעם דגן

18 תלמוד בבלי מסכת מגילה זף ז/ב

רבה מיחיב אינиш לבסומי בפוריא עד שלא ידע בין אrror המן לברוך מרדי

19 רשי' על במדבר פרק יד פסוק לג

(לג) ארבעים שנה - לא מת אחד מהם פחות מבן ס' לכך נגור ארבעים כדי שייהיו אותם של בני עשרים מגיעין לכל שיש ושותה ראשונה הייתה בבל ובע"פ שקדמה לשלה המרגלים לפי שימושו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה אלא שהמותין להם עד שתתמלא סאותם וזהו שנאמר (שמות לב) וביום פקדי במרגלים ופקודי עליהם חטאיהם ואהן נא' תשאו את עונותיכם ולא עונכם שתי עונות של עגל ושל תלונה וחשב להם בגין חיותם מקצת שנה ככולה וכשכננסו לשנת ששים מותו אותם של בני עשרים:

20 ספר דרך חיים - פרק ה משנה ז

וכן תמצא שרמזו הכתוב חטא מרגלים בעגל שאמר (שמות ל"ב) וביום פקדי ופקודי עליהם, ופירשו ביום פקדי את מרגלים ופקודי עליהם חטא העגל וכתייב תשאו עונותיכם לשון רבים דהינו חטא העגל וחטא המרגלים וכדי רשי' זיל בפ' שלח לך, והטעם כי בעגל חטאו כאלו היה חס וחלילה אלהות זולת השם יתברך וכך אמרו עשה לנו אלהים אשר ילכו לפניו ובמרגלים אמר כי חזק הוא ממוני כאלו חס ושלום אין היכולת בו יתברך להוציאם משם וכדייתא במסכת ערכין (ט"ו א') אמר רבי חנינא בר פפא דבר גדול דברו המרגלים באותו שעה כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציאו כליו ממש, והרי לך כי חטא המרגלים כמו חטא העגל, רק כי בעגל שאמרו שיש אלהים זולתו חס וחלילה ובמרגלים אמרו חס ושלום כי אין הכל ביכולתו דבר זה עניין אחד כאשר תבין:

21 Dance with Chance - Makridakis

מיון י

aaa 1234567

נסכים

ונמכבים כנלים עס הזכת למליין במנומות (ע"ט).حمل זעלי לי נמקליים ממקדים הלא נטהו זוגם לכטיכ זוג ונקליים פיענו לעניין דהו הפלר לאזונן זוגםحمل והטום' מנומות (טו): ד"ה הפלר הקאו על זה דהמליין סס הזכת מפג נמקליים לדרי ר"מ ומכ"ה לי מפגליין ה"ל לר"מ הלא מיל זעמו זיוס ונקיו זיוס ונקיוحمل זעמל זי ימייס ה"ל הפלר לאזונן זוגם הלא כנליין עס הזכת ה"ל הפלר לאזונן זוגםحمل רמל רגה קמנר לר"מ פוקצעו נטהו זטמיה כלממי מודה והקאו דמקלן לדלרצן הפלר לאזונן ה"ל זעמל טטמיה (א) וסה זעליحمل דלהחאל טטמיה לי הפלר לאזוננו (ב) ויהמליין סס ג"כ דצמן טטפלת לאס מנמה זו פטל לאס מנמה מהלמת זהה דגעמכיים הס נמלה זוגם פטל דיכול לאזוננו הו רק מזוז נב נ"ד ממנה ודוקה נמקליים זלין נלן נטהיל סקלין דממנגד בק"ז ודוקה הס יט סס זוגם זטומת טע נס זטומת נמקליים:

בתוב הרכנ"ס ז"ל פ"ג מע"ק ס"ה סיין
והקלה **סמנילין** עס **סקלן** כס **טנקלחים נמקליים [זונפי]** סמננה (פ"ה מ"ג)
זוגם ליה נטזן הלא דס"ז נקלה נמקליים
ועמל צוז **סתיאו"ט** וטניל להיזט ע"ט ולענ"ד
נלהה להיה מפלורעם דטף הסלט נקלה נמקליים
דרמליין **טמנות** (ג'). **המקבל עליו למפק**
1234567
טמנות מג' ועמדו מד' מפק מד' כו' וזו
פי' **טנינו מומל נמקליים** נקיין זטומת ומוכת
דרף **הקהל קורי נמקליים** ויט נמקליים כנלים
עס זוגם **סינן טטמקלן** נכללי **טטנט טטמיה**
זוגם ויט **הטמיה צפ"ע טטמקלן** ה"כ וליין
דיינס טום דנטליים **הטמיה עס זוגם ליין**
קלין הלא זיוס זיינו טטמקליים **טטקעה"ט**
כמו זוגם וכנלים **צפ"ע נליין** ה"פ נלייה ויט
נמקליים זלין נלן נטהיל סקלין דממנגד
הס מינם נמקליים נכל יוס:

מנחת מרדבי

(א) בקרית ספר (פי"ב פסחים"ק) כתוב דלב ב"ד מתנה מהני להו משום דאין הזבח מפגל הנסכים כרבנן דר"מ דאדם מביא זבחו היום ונסכו אפיקו עד עשרה ימים אלמא לאו מזבח נינהו, ולהכי אפילו הביאם עם הזבח אפשר לשנותן לזבח אחר ולא הוקבעו כלחמי תודה עכ"ד. ולדבריו ניחא דעתמא דרבנן דלא הוי חלק מהזבח קיימת בין בקרבן יחיד בין בקרבן ציבור ומשום ה כי אין הזבח מפגל אלא התנו ב"ד שתקרב עם קרבן אחר אלא בקרבן ציבור ובשייש שם זבח אחר.

(ב) מה שכותב רבינו בפשיות דקיוש דזעירי הינו דא"א לשנותן לזבח אחר איינו אלא לשיטת החוטס', מיהו ברשי (דף ע"ט). מבואר דקיוש דזעירי הינו עיקר קיוש כל' שרת. וכן כתבו הקרית ספר והכסף משנה בביבור דברי הר"מ (פי"ב פסחים"ק הל"ו) ע"ש.

ולשיטם מה שכותב הר"מ (פי"ב הל' מעשה"ק הל' י"ב) דנסכים מתקדשים בכל' שרת אלמא אינם צריכים לשחיטת הזבח, הינו דוקא בנסכים הבאין בגל עצמן או בנסכי קרבן הבאין בפני עצמן, כמו שכותבו תד"ה אפשר (דף ט"ו): במנחות דאפשר לפרש מתני' דמעילה (דף י'). דנסכים שקדשו בכל' הוכשרו להפסל דוקא בבאין שלא עם הזבח. אמנם דעת החוטס' יוט' (פ"ז מ"ד) דמנחות הר"מ מפרש הא זעירי לעניין שלא לשנותן לזבח אחר כשיטת החוטס', דסתימת לשון הר"מ בהל' מעשה הקרבנות דנסכים שנתנן לכל' שרת נפסלים בלינה ממשע דבבאין עם הזבח נמי דין ה כי.

לחיין הומלייס ציריה הילַג על כיין וזה לי הפרק
בילַג סיה ציריה גמדנער דהה עיקר ציריה מה"מ
ילַפִין צעירווכין (י"ה): מדלכטיג מטה ידנער פוי
יעננו נקוול על עמקי קול וכמה רצ"י זיל טפיה
מלוovo נטולר לפי טמפה נוי סיה עכ"ל ומוכם
טפיה ציריה גמדנער וכן ליכת למפיק לה הפס
mdlכטיג זני קהה כוי' בכמה ישו ווין ישו
הילַג נזון ציריה ומכל זה מוכם ציריה ציריה
גמדנער ל"כ ע"כ היו צס נסכים קרגנות ניכו:

ובעיקר מה למפקין ציריה מה"מ מקרלו
דמטה ידנער כוי' ופי' רצ"י זיל טפיה
מלוovo נטולר מפי' הילַג סיה זיל נעין היל
המלהין זוגהים (ק"ה): למטה כ"ג סיה וו"כ
חין לפלין מיניה נטיריה צלוייס ולחמי להרטג"ד
וזיל נמק' ממיא (כ"ה). סחה קדאכעה בעין וזה על היל
למפיקין צס זAMILIM המקדת צכניות ולוייס
mdlכטיג והותנים לפני המ██ן קדמא כוי' מטה
וחילן זניו ומפקין זAMILIM הלאיס ממטה
וסקפה הרטג"ד זיל צס היל מטה כן סיה
ומתי' למ"מ ציוון היל סיה לו דין כן למלהות
געיס כדלהמרlein זוגהים צס ה"כ סיה לו דין
נוי ע"ז וו"כ ז"ג י"ל נעין ציריה:

והנה נמוס' מוכה (ו' ע"ה) ד"ה לי הקייזו כה
חס ימלחו האמיס קודס זמנן גה יפאלו
כלינה דכ"צ להין מקדיין שלג זומנן וכמצע זיל
ולי מסוס דלי מטו לילַי דזי טימטי מיקדוֹס
לילי הינו מומקל זמן כוי' עכ"ל וקכח טונגה
ל"ל נmom' טעם לדילה הינו מומקל זמן מיפוי
לי דילה זמנן הום דהה חס נמן בלילה
כליה זונה כטט כמה צמצעו מוק' מועית (ו'
ע"ז) אהוּ מארוֹטָלְמֵי ווְע"ג:

(ה) עוד זין נסכי ליגור שטונין ציריה
והין הומלייס ציריה הילַג על כיין וכל
קרגנות ליגור הקייזו להס זמן וטונגן נסכים
טונגען טראיה:

והנה צפלונגמל לרי' ול"ע לי קרצו נסכים
גמדנער כתג רצ"י זיל צקידזין (ל'י):
לכל"ע קרצו נסכים צקרען ליגור (ט) וכן
בקרגנות היחיד ליכל פלונגמל לי קרצו גמדנער
זאת וצחים (ק"ה ע"ה) ד"ה לדנגי הצעהו
לצלי רצ"י זיל וכמצע ווין יודע מי הוזיקו לנו
עכ"ל וגלהה לענ"ד לומל דע"כ זיל דבקרגנות
ליגור סיו נסכים גמדנער דלי קרצו ליגור
לה סיה צס נסכים ה"כ לה סיה צס ציריה כלן

מנחת מרדרבי

חכמים דיטמא נזיר משום דתדריך קודם. והנה הירושלמי דמודה קדימת תדריך בקדושה לדחיתת תדריך בטומאה
далא כתוס' והרא"ש בשבת (דף כ"ג): שכתו דדין דחיה זדין קדימה אינם תלויים זה בזה, דמקדרים
לקרות בשל ר"ח משום דתדריך קודם ומ"מ בהפטרה דאי אפשר לקיים שניים מפטירין בשל חנוכה דפרוסומי
ניסא עדיף.

אמנם לשיטת התוס' והרא"ש י"ל קושית התוס' בזוביים (דף צ"א). בתדריך ת"ש שהקשו למה לא
הובאו ראות הגמ' בתדריך ומוקודש בסוגיא דמנחות (מ"ט). דמספק"ל נמי כה"ג. ולדבריהם ניחא דברמנחות
מספק"ל לעניין דחיה אין להם אלא כדי תמידין או מוסףין אבל בזוביים מספק"ל בקדימת תדריך ומוקודש
וכ"כ הקרן אורזה ע"ש. ובזה יש לבאר סוגיא דטוכה (דף נ"ד): דתניא שר של ר"ח דוחה שר של שבת
וקאמר רב ספרא מי דוחה לקדם ופרק בגמ' ואמאי תדריך ושאיינו תדריך תדריך קודם, והקשו בתוס' דבלא רב ספרא יכול להקשوت כן, אולם לפי הנ"ל אהיא כמיין חומר דלא אמרינן תדריך קודם אלא לקדם,
שר שכבר עמד בזה המגן אברהם (ס"י תרפ"ז סק"ב) ע"ש ובמחצית השקל.

(ט) בזוביים (דף קי"ח). אמרינן דנהליך ובנן קמאי ובתראי בדין נסכים במדבר, ומדקامي רבנן בתראי
משנה יתרה דכל שהציבור מקריבין באهل מועד שבמדבר מקריבין באهل מועד שבגלאל לטפוי נסכים
אתו ולמייר דקרו בו במדבר לציבור ולHIGH זע"ש בפרש". ולשיטת רשי' בקידושין צ"ע למה אמרו שהציבור
מקריבין באهل מועד הלא לכ"ע ציבור הקריבו נסכים במדבר, אולם בירושלמי מגילה (פ"א הי"א) גרסין
וחכמים אומרים כל מה שהציבור והיחיד מקריבין באهل מועד שבמדבר מקריבין באهل מועד שבגלאל, ולפ"ז
ניחא דמייחד הוא דידיין דס"ל וקרו בו נסכים במדבר.

גס נטום' יומלך דפ' כ"ה דקמפלטי לכנייטל דחו"ט כיו גס
במקדש זני הלא דלא כי מזיבין נטהלוין נבן, ובניזול ולחוי
דלא כי מזיבין גס נבן במדבר נרו"ק דלא לא כי נבן
במדבר נרו"ק כלוי חיין נטהלוין צו ומלחין טיר לומל דלא כי
מזיבין הלא ודחי כמס"כ, יבן כן גס דבלי בלמג"ס.

הלוות מעשה הקרבנות

בזובחים דף כ"ה סכלה עול חלי דמי, לא כולל כי
כלח דlein נשל לגבי חיימולין לא זיין, ובפלונטה
הס עול חלי כחלי דמי הס לא כוח עניין בפ"ע בדין טס
חלי הס עול כחלי טס חלי עלו, וממג'ול בגמ' טס לרנ'
כוון דס"ל לשור כחלי לאו כחלי דמי יליק לא מקלח לחלא
כחלי ולא טור כחלי ח"כ כוח דין בפ"ע דבעול חייט בכלל
חלי, אבל חיון זכ' כוגע לדין טס נשל, אבל יעוי'ט בפ' ליט'וי
צחצ'ב ז"ל כחלי דמי וחפילו לנערן בקעלא ובצלאי כבצ'
צחלייתו קריינט גמי בעור קרב כי כוכי דלערן האילך
חזי'ג לא נשל לנערן מנות בקעלאתו גמי נשל כוח עכ'ל, ברי
דקחל לא בדין נשל, ול'ע דכיכון כוזכל טס נשל לנערן חיימולין,
ולפי בנויה מדברי רב' דחס' עול כחלי לא כיתך נחצ'ת
בכלל נשל זו ודחי לא כיתך קריינט וחיון בקעלא חלה נשל,
חלה דבכה כו'ע מודיס לעול כחלי טס נשל עלא ומג'ול
נסוג'ה טס ולכוי כוילך ר'ב למטען עול כחלי מקלח
רחלאו כחלי ולא עול כחלי אבל ישוד כל אב מטעס דחצ'ת
בנשל, אבל הס לא כי נחצ'ב בנשל זו גס נלח זוס מיעוטיס
לא כי קרב דlein בקעלא חלה בנשל.

והנה זיל גראט'ס. בלא מצל' מנצח בקרענות כי'ה
כל היכליים צבוריין הוטן על גבי כמחצ'ה וכו' כס
לנקלין ליאמלוין וחלו כן כל הימולין וכו' וארס כי' בקרען ממי'ן
ככט'יס מוסיף על חלוי כלוי ממי'ן עס כחוליות מן כשלך
וכו' וכל הימולין נשלפין על מזבח חמיוון עכ'ל, כי' דיט
בכל ליאמלוין גס עגמות מן כחוליות, ולע' מ' דין בעגמות
כחלו' לנין בקרען חס דין כמו בועלך דרכ' מהובליין יעלו
ולח' בטהוזין מן כבצל הוא לח'. ובנלהך מדצ'י קרמאט'ס פ'ז'
מכל' מעכ'יק דנקע לדין דעגמות דצמן שכן מהובליין
מקערין הוטן וארס פירטו לא' יטלו גבי מנצח עולב, וככל
גבוי דין ליאמלוין כתב בסתמה לדכל בכל ליאמלוין, משמע מ'ב
דכל כדין דעגמות וכחילוק טבויילס זיין חס כן מהובליין חי'
פירטו בכ' לנין עולב נחל, דרכ' בועלך נחל קל דועז'ית
ועלותיך כבצל וכדס דרכ' בצל מקערין ולח' עגמות, וגס קליה
דוקעריל בכ'ן לח' בכ' דמי'י יטינן דצמן שכן מהובליין
מקערין לח' בכ' גס למ' טביה כבז'יס וכו' גבי עולב כו'ל
דכתיב, חי'כ כו' א' מדיגי בקרענת עולב, חכל בדין בקרענת
ליימולין עיקר כדין זיך כו' חס בעגמות בגין בכל הימולין
חכל עריכ'ו בעגמן תולח בקרען דלה' נחל דין כבצל גבי
ברענת ליימולין, וארס בעגמות חיין בגין בכל ליימולין גס במלובליין
היין זיין בקרען דין וכקעריל בכ'ן לח' בכ' כל עיקרו כו'
דין בקרענת עולב ול' סיד' כהימולין, ומחל' לדראט'ס
כל' גס כחוליות בגין כהימולין נחל מנט'ה דהון חיילוק
זיין כבצל בעגמות וככל בגין כהימולין, וגס בעגמות חלב עליילג
בעגמן תולח בקרען וgas צפירטו מן כבצל מקערין הוטן,
ולע' דצ'י ל'ז'ו בתלה דין מול כהלי' בדין ס' כבצל וכו'ין
נחל דין כבצל בקרענת ליימולין, ולע'.

פ"ג ה"ה עולות בנכלייס לין מג'ילין עמלן נסלייס
טנחוועל כל בהזלה יטעל כבל חבל נסכוילס

דעתו נעונכ נסכים כיינו מצל ליכור ח"כ חיין זכ גגע כל
לפנוגחת לוכ"ג וליע ומלוי קלחן בgeom' חי ר"ע כה לחן
עלב חיין מידיו החרינח לה וכלי בכח לנין צווחו נסכים
מצל ליכור קיימין, ונכלול מחולך לאחד מסוגיהם זו דכת
דענתו נעונכ נסכים כיינו סבנכי בעלה יכיה נסכים עס
קלבעו וקצת על בלט"ס טפלת דכת דעתו נעונכ נסכים
כיינו מצל ליכור. ובנראה מוכחה לדעת בלט"ס, דחיקת כה
דינח דחינו מבית נסכים מעמל דחלוץ מכח דינח דחין
לבס הלא עולב בלבד, דהס מזוס עטמל דחלוץ רק נסחים
בעלה נתמען מכחית נסכים האל קרבנו במלחטי קחי דרכו
כהו הכל עולב בעלה זכו דילפין מקלח דכבב דחף נסחים
לחו, האל חס בהנו למטה נכלו מנסים מזיס כה עטמל
דחין לו הלא עולב בלבד שהין זכ דין מסוייס בכחית נסחים
רק יסוד דין זכ כה מזוס דלא נתרבו בנכליים דין בכחית
קלונות הלא נעולב בלבד ולא לאחר קרכנות, ונמלה דביסוד
דין קרכנות קרכנות דליתרבו כהו נכלו בנכליים בקלח דחיס חיש
חסל תולת בכחית נסכים דלא נתרבו רק לעולב בלבד וועלב
חיין מידיו החרינח לה, חי ממייח דגם קרבנו חיין גו תולת
כחית נסכים כלל כיוון דליתרבו לנסים נחלה בכחית קרכנות
של נכלו, זכו דחלומר בgeom' דכת דמלכין מכוב דטולתו
נעונכ נסחים כהו רק לוכ"ג האל לריע כיוון דחלומר דעלב
חיין מידיו החרינח לה ממייח דליקת תולת בכחית נסחים כל
בקרבנו, ומפני דעלב וכל חרטה ולא נתמען נכלו מנסים
רק מקלח דחלוץ זכו כו רק מיעונח על נכלו בעלה נסחים
שהינו כל בכחית נסחים האל קרבנו שפיר טען נסחים, ולפיין
מחפלטים כירע גס לבניgeom' דקפתק על כה נכלו דבלה
עלתו ממדינת כס ובלח עמל נסחים קריין מצלו חי ר"ע
כה חמל עולב חיין מידיו החרינח לה, דקפתק כהו על עיקל
בדין שעהתו נעונכ נסחים, דכיוון לריע לה נתרבו הלא
עלב בלבד וממייח דחין קרבן תולת בכחית נסחים כל ה
מצל עמן ולא מצל ליכור, האל חיgeom' דכת דהס בל מה טמא
נסחים קריין מצלו ציהו סבנכי עותם רק ככך על
נסחים וקורען עס קרבן וממייח נסחים קריין בעלה
עס קרבן, האל לה שיכח נחצב כמקרא של נסחים חז
נתמען מקלח דחלומר דכלני עמן להו כל בכחית נסחים
כה גס נסחים בכחין עס כצמ, וחותין כירע דכלי בלט"ס
כמת"כ.

שוב מלהתי נספלי במדבר פ' ק"ז לי מ"כ ישאל מזיח
נסכיס ה' בಗלי מבי' נסכיס ת"ל כל כהזה יטב
כל חת ה' ישאל מבי' נסכיס וחוין בಗלי מבי' נסכיס
מבחן חמלו נcli סלה עולחו ממבי' ולה שלח עטב נסכיס
יקריכו מסל ליזול ע"כ, זה מלושם לדעת קלמנט'ס דמייטה
להזה כו' גס למיין נסכיס כנהין עס בזח ומ"כ כו'
יסוד כדין דהס לה שילח נסכיס יקריכו מסל ליזול, ומ"ת
הס שילח מטלט כנסכיס שלא קריינט'ס וכיינו כמת"כ, וככ"כ
נכחות בגרי' בס כגיא כדורי נספלי יכול ה' עולחו לה
חכ' עונכ' נסכיס ת"ל ככ' מבחן חמלו נcli וכרי וזלח
עמל נסכיס קריינט'ס מסלו וכרי, וכיינו דמפרש לבמבחן חמלו
וכרי כו' לחדר דינח לעולחו עונכ' נסכיס, חז'ס נפי כגייסל
שלאו כדוריים מלושם לדעת קלמנט'ס כנסל

פ"ד היה ויליר שחייב מתחממו בטענה שחיות כטול
לטס טב דבrios לטס בזבז וטס כזוב
ובבחנה לטס ציב ופיקוחו נהיות וסקולתו נהי
בלבד ושרית זכ נחת רוח לפני לטס ואר שבע סחט
כל כמה בנויה מל' יערץ גלח"מ ובמל' טקזו נמל
כתוב

לכגהתו של כנcliי כלל מיחשכ כו^ה במשמעות, כיו^ן דיס כל^ו
בכל^ו תולת בצחח נסכים וכנמכיס יכולון ליקרכ בגעמן
עס כקרבען ולו^ה חספ^ר לנו ככה תולת בצחח כלל רק מעטה
כך בלבד לבודד לאחדות לה נסכים ולקווען ליקרכ זוח כלי
יכול לנעשות גס כנcliי לדוח נתמענו רק מבלגאך בלבד וממשיע,
ולפי"ז כלי מגוחל כיעט כה דבנסכים טל כנcliי קריינ
ולף דנכcliי להו כל בצחח נסכים כו^ה, דכו^ן לבודדו לבנסכים
עכ"פ קיימת שפיגר יכולין ליקרכ עס כקרבען ולו^ה גרוועי נסכים
הלו^ה מנסכים בצחח מצל ליזול דגס כו^ה זוי בצחח נסכים
וינכו על ליקרכ זוכ, זוחו דתנן דהס זלה עמה נסכים קריינ
מצלו וויס להו קריינ מצל ליזול לדוח הייפת לו^ה כלל בקרבען
נכלי מהין כנסכים צחים לעיקר כדין זוכ כו^ה לברקען
בעמן עטונ^ר נסכים ובנסכים קריינ בעמן עס בצחח זיין
שיכיו מצל נcliי זיין שיכיו מצל ליזול דהוין כהן תולת מניהם
כלל וממשיע. האן כל זוכ כה נסכים בצחח עס כזח דיס
כהן תולת בצחח נסכים צביגל בקרבען עטונ^ר נסכים וכדיילפין
מקrho דככ^ה וויאן הו^ה לריין רק למעטה בקדצ^ה בלבד, היל
הס זה כנcliי לכתנד^ה נסכים בצחח צפנ^י עמן, זוב הילרין
דכו^ן דכו^ה עטומו להו כל בצחח נסכים כו^ה ממילוי לדוח
ויכל לכתנד^ה יין לנטסכים, זוחו דקהל^ה בגמי' צמיגות דסמי'
מכהן יין לנטסכים בצחח צפנ^י עמן זכל עיקר בקרבען כו^ה
רק מכח לתח^ה טל בצעלים במאיזין וכיו^ן דנחמעט נcliי מקל^ה
דכחו^ה דהוינו מאייה נסכים ממילוי דהוינו מתנד^ה נסכים
כלל, וגס בנסכים בצחח עס כזח כל זוכ רק לעניין בנסכים
זהו יכולין ליקרכ, היל היל הילו לדון לעניין היוכה זוב פסינע
דכו^ן דכגcliי בעמן להו זר בצחח נסכים כו^ה רק זבן
קריינ בעמן עס כזח ממילוי דהוין עליו חותם בצחח נסכים,
דהוין חותם צעליס כו^ה רק היל בצעלים כס במאיזין ה^ת
נסכים, וכדכתיב בקר^ה וכקריך כמקריך, היל בכח לכתנד^ה
לה^ה מיחסבי קראנו טל כנcliי ורק זקריך זפנ^י עמן עס כזח
ממילוי דהוין כהן חותם צעליס הכל, וויאין כיעט דבורי ברמג"ט
ולוח סתלי לבדוי הכל, דכה^ה דפסק דהוין כנcliis מאיזין
נסכים, כיינו זיכיו יחסין כס כמקריךין כדין צעליס, ולענין
זה כה^ה זבן היוכה לכתנד^ה נסכים, וממילוי ג"כ דהוינו. יכול
לכתנד^ה נסכים בצחח צפנ^י עמן, זה דפסק בכלי זקליס
הס זלה עמל דמי נסכים קריינ מצלו כו^ה מילחה. הילית
לגמר, לדוח דכגcliי דנחמעט בצחח נסכים מ"מ בקדצ^ה
נסכים קיימת זבן קריינ בעמן עס כזח, וממשיע.

One

THREE WISHES FROM A GENIE

Those who have knowledge don't predict.

Those who predict don't have knowledge.

Lao Tzu, Ancient Chinese Philosopher

The tragic events of 9/11 are embedded in humanity's collective consciousness. The authorities have adjusted the official death toll of 2,974 a few times, but it remains close to the original estimates that we all listened to with horror on that September day. This much is well known. All *too* well known.

Statisticians, however, think the real death toll is much, much higher. The official count ignores the thousands of people who, influenced by 9/11, literally gambled with their lives. Perhaps, unwittingly, you too were one of the gamblers: one of the lucky ones, that is. Let's explain . . .

THE ILLUSION OF CONTROL

After September 11, 2001, many people feared further terrorist attacks and chose to travel by car instead of flying. To put it simply,

the number of airline passengers in the fourth quarter of 2001 fell by 18%, by comparison with the last three months of the year 2000. In other words, influenced by 9/11, close to one in five travelers decided not to fly. Let's look at some other numbers now: in 2001, there were 483 deaths among commercial airline passengers in the USA, about half of them on 9/11. Interestingly, in 2002 there wasn't a single one. And in 2003 and 2004 there were only nineteen and eleven fatalities respectively. This means that during these three years, a total of thirty airline passengers in America were killed in accidents. In the same period, however, 128,525 people died in US car accidents. Moreover, it has been estimated that – in the year following 9/11 – some 1,600 deaths could have been avoided if people had not driven but instead carried on taking the plane as usual.¹

Why did so many people take their car instead of the plane after 9/11? The simple explanation is that, behind the wheel of your own automobile, it's natural to feel in control. Try telling drivers that they have no influence over the skills of other road users, the weather, the condition of the road, mechanical problems, or any other common causes of accidents – and they will agree. But they still *feel* in control of their destiny when they drive. They can't help it. Put them on a plane, and they think their life is in the hands of the airline pilot or, worse, a bunch of terrorists.

Psychologists call this the "illusion of control." It makes sense from an evolutionary point of view. The desire to stamp our authority on our environment explains much of our progress as a species – from the beginnings of agriculture to missions to Mars and beyond. The problem is that we don't know when to stop. For instance, experiments show that people think they're more likely to win the lottery if they pick their own numbers. They also think they'll do better in a game of chance if they throw the dice themselves. The truth is that they can make no difference whatsoever. These are games of pure luck.

In the case of the post-9/11 drivers, most of the deaths were caused by *bad* luck. But those who chose their cars over the plane can't be blamed entirely for their folly, as our inbuilt illusion of control is often magnified by media coverage. Plane crashes are turned into video images of twisted wreckage and dead bodies, then beamed into every home on television screens. It's no wonder so many of us dread flying – and did so even before 9/11. Meanwhile, the thousands of airplanes which arrive safely at their destination every day hold no media interest. This isn't news. So even the most logical of us are led to believe that the chance of a passenger dying in an airplane accident is much, much higher than it really is.²

Car crashes, on the other hand, rarely make the headlines, unless they're multiple pile-ups with mass fatalities (which are also statistical exceptions). Meanwhile, smaller-scale road accidents occur in large numbers with horrifying regularity, killing hundreds of thousands of people each year worldwide and seriously injuring many more. We just don't hear about them. Again, this lack of awareness prevents our logic from over-riding our instincts.

As the months and years that followed 9/11 show, the illusion of control – magnified by media sensationalism – can occasionally be fatal. The rest of the time, it can be dangerous to our health, wealth, success, and happiness in varying degrees. After all, for every death in a car accident, there are about nine serious injuries. That's partly why we've written this book – to show that we can't predict most of what happens to us, let alone control it. But there are things we can do to minimize the negative consequences of our inability to predict. Most of all, it's essential to understand the relative roles played by chance and our own actions in shaping our lives.

FROM ILLUSION TO PARADOX

We believe that one of the biggest challenges facing us both individually and collectively is to accept the full extent of uncertainty that surrounds our decision making without being paralyzed by hesitation.³ Being hit by a car while crossing a road, being struck by a coconut while on vacation in a tropical paradise, or getting incurable cancer is something that can happen to anyone. Yet the illusion of control makes us believe that such events only happen to others, never to us.

In this book we go beyond simply dispelling the illusion of control. Our message is both more subtle and more compelling. As human beings, we can never shake off our basic desire to eliminate uncertainty. But ironically, it's by realizing and accepting that we *don't* have control that we actually gain *more* control over what happens to us. This can make a big difference in the way we face the future and the decisions we take. Sometimes, we might avoid bad surprises by shaking off our illusion of control (say, by continuing to fly rather than driving). In other cases, we might be able to take out appropriate insurance to cover the risks we've identified (say, by taking out life insurance to protect our family in the event of tragedy, or simply wearing a seat-belt every time we travel by car).

However, the post-9/11 road fatalities suggest that relinquishing control can be even more powerful. If governments had diverted just a little of the colossal spending on increased airport security into raising awareness about the comparative risks of flying versus driving, they might have saved thousands of lives and even more serious injuries. The traveling public doesn't necessarily need a detailed understanding of probability theory or banks of statistics. Sometimes simple facts can be sufficient. Just knowing that in 2002 not a single airline passenger died as a result of a commercial airline crash in the USA, while car accidents killed 43,005 people (and seriously injured

many more), can change behavior. The beauty is that, by giving up their perceived control and placing their well-being in the hands of an airline (over which they have no control whatsoever) travelers reduce their chances of having an accident. Paradoxically, by accepting that their previous sense of control was largely illusory, they gain greater control. This “paradox of control” is at the heart of this book.

YOUR WISH IS YOUR OWN COMMAND. OR IS IT?

Imagine briefly that something very strange has just happened. Instead of revealing these very words and sentences, the act of opening this book has released a friendly genie who promises to satisfy any three wishes you desire. What will your wishes be? But wait . . . don’t answer yet. Like all the best genies, this one has a few reasonable rules to follow, not to mention a little sound advice.

First, let’s be both sensible and selfish. Your wishes should cover the long term in order to provide the most benefits for you – and you alone. Second, let’s be realistic about what we’re imagining here. Your wish can’t exceed existing physiological limits. So, no, you can’t live to the age of 500 or become twenty years younger. Third, let’s think it through and not make the same kind of mistake as Midas, the mythical king who asked for everything he touched to turn into gold. It did – including his food, drink . . . and daughter. Fourth, bear in mind that you’re not the only person to have access to a genie. (There’s an imaginary one free in every copy of this book, after all.) So, by all means go ahead and ask to become the richest person in the world. Just don’t expect to stay the richest for long, as someone else is bound to make the same request. Finally, no cheating. Your wish shouldn’t contain double demands. To be rich *and* famous counts as two wishes, not one. And rest assured that the age-old trick of wishing for more wishes won’t work either.